

Мережа закладів професійно-технічної освіти, сучасний стан, перспективи

I. Стан професійно-технічної освіти

Мережа професійно-технічної освіти м. Києва включає **30** державних професійно-технічних навчальних закладів, а саме:

- **8** ліцеїв,
- **15** вищих професійних училищ,
- **2** міжрегіональних вищих училища,
- **2** міжрегіональних центри професійно-технічної освіти,
- **1** регіональне вище професійне училище,
- **1** навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України,
- **1** коледж.

Загальна чисельність учнів державних ПТНЗ станом на 01.04.2015 складає **15 385** осіб.

Навчальні заклади професійно-технічної освіти здійснюють підготовку кваліфікованих робітників для **6** галузей економіки міста.

Вартість утримання одного учня у професійно-технічному закладі складає від 13,5 тис. грн. до 23,5 тис. грн.

II. Доступність професійно-технічної освіти для учнів загальноосвітніх навчальних закладів та незайнятого населення (слайди 3-5: Доступність)

Учні професійно-технічних навчальних закладів здобувають робітничу кваліфікацію поряд:

- з отриманням базової загальної середньої освіти;
- з отриманням повної загальної середньої освіти;
- без отримання повної загальної середньої освіти;
- на базі повної загальної середньої освіти;
- здобувають вищу освіту на рівні кваліфікаційних вимог молодшого спеціаліста;
- підготовка незайнятого населення.

Роки	Контингент	з отриманням базової загальної середньої освіти	з отриманням повної загальної середньої освіти	без отримання повної загальної середньої освіти	на базі повної загальної середньої освіти	підготовка незайнятого населення
2010 рік	18085	758	10201	2181	6862	204

2011 рік	19878	902	9931	2372	5123	289
2012 рік	17827	1112	11688	2367	5340	369
2013 рік	20027	902	9883	1686	5827	275
2014 рік	18277	936	9021	1353	5307	298

III. Розвиток соціального партнерства

Професійно-технічними навчальними закладами м. Києва укладено **2440** двосторонні договори з **2251** підприємствами-замовниками робітничих кадрів, які погоджуються Департаментами освіти і науки, молоді та спорту, соціальної політики виконавчого органу Київради (КМДА).

З метою активізації творчої та професійної діяльності, стимулювання безперервної фахової підготовки, посилення мотивації до якісної роботи, підвищення професійної майстерності та відповідальності за результатами навчання комісією Управління професійної освіти атестуються педагогічні працівники закладів професійно-технічної освіти. За співпрацею з роботодавцями майстри виробничого навчання закладів профтехосвіти проходять стажування на підприємствах, установах та організаціях: ДП «Антонов», Комунальне підприємство "Київпастранс", ШФ «Воронін».

IV. Участь ПТНЗ у міжнародних проектах

Столична професійно-технічна освіта протягом останніх років удосконалює підходи до управління навчальними закладами, здійснює оптимізацію кошторисних призначень та є активним учасником реалізації ряду знакових міжнародних проектів у сфері вивчення, аналізу та прогнозування розвитку системи підготовки кваліфікованих робітничих кадрів і спеціалістів для потреб економіки країни. *(слайд 6: участь у роботі міжнародних проектів)*

Так, у 2012-2014 р.р. заклади профтехосвіти брали участь у роботі **міжнародного проекту Твіннінг «Модернізація законодавчих стандартів та принципів освіти і навчання у відповідності до Європейської політики навчання впродовж життя»**, основними компонентами якого стали: аналіз українського законодавства у галузі професійної освіти, підтримка стратегії впровадження Національної рамки кваліфікацій, розроблення і застосування системи та критеріїв забезпечення якості професійної освіти, впровадження сучасних форм та методів професійної підготовки, підвищення кваліфікації педагогічних працівників тощо.

Маємо реальні **результати роботи** в проекті: вивчено європейські підходи до організації системи професійної освіти та розпочато реалізацію програми дослідно-експериментальної роботи Всеукраїнського рівня за темою:

«Професійна підготовка кваліфікованих робітників з використанням елементів дуальної системи навчання» на базі Київського вищого професійного училища №33 м. Києва. Дані дослідження дають можливість **оптимізувати фінансові витрати** на організацію найбільш затратної частини навчального процесу – виробниче навчання та виробничу практику - шляхом організації її в умовах підприємств, установ, організацій та наблизити якість професійної освіти до вимог роботодавців.

У 2013-2014 р.р. виконано комплекс аналітичних завдань у рамках **міжнародного проекту «Туринський процес в Україні. Регіональний рівень»**, завдяки якому визначені загальні перспективи, пріоритети та стратегічні завдання розвитку системи столичної профтехосвіти, оновлено статистичні дані та здійснено аналіз стану підготовки робітничих кадрів із врахуванням потреб регіону. Узагальнені дані проведеної роботи будуть презентовані на міжнародній конференції у Турині в червні 2015 р.

За результатами роботи в рамках проекту здійснено порівняльний SWOT-аналіз стану, проблем, завдань і перспектив розвитку професійно-технічної освіти у м. Києві та прийнято рішення про **економічну доцільність, обґрунтованість та необхідність оптимізації** мережі ПТНЗ.

У 2014-2015 р.р. столична профтехосвіта стала активним учасником реалізації **міжнародного проекту «PRIME»**, основною метою якого є сприяння державним органам влади в пошуку найкращого плану дій у сфері оптимізації мережі навчальних закладів професійної освіти України, імплементації Закону України «Про вищу освіту» та наданні рекомендацій щодо розробки проекту Закону України «Про професійну освіту». (слайд 7: *проект Закону України «Про професійну освіту»*)

Творча група педагогічних працівників закладів столичної профтехосвіти брала активну участь у розробці проекту Закону України «Про професійну освіту», який на сьогодні широко обговорюється громадськістю. Серед основних запропонованих змін:

- чітке структурування освіти на професійну та академічну;
- закріплення за професійною освітою 1-5 рівня Національної рамки кваліфікацій;
- збереження наступних освітньо-кваліфікаційних рівнів професійної освіти: кваліфікований робітник та молодший спеціаліст (професійний бакалавр);
- упровадження нових типів закладів професійної освіти: професійний коледж, регіональний центр професійної освіти та професійний ліцей;
- збереження за професійною освітою права на надання повної загальної середньої освіти, профільної освіти та допрофесійної підготовки;
- автономія навчальних закладів з питань організації навчальної, управлінсько-господарської та фінансової діяльності

V. Оптимізація мережі ПТНЗ

Реалізація проекту «PRIME» став початком процесу оптимізації системи профтехосвіти шляхом створення закладів нового типу.

Процес оптимізації навчальних закладів освіти є політично та економічно обґрунтованим кроком. Об'єктивним поштовхом до цього процесу стало зменшення контингенту учнів: *(слайд 8: контингент ПТНЗ)*

2012-2013 н.р. – 20 027 учнів;

2013-2014 н.р. – 18 277 учнів;

2014-2015 н.р. - 16 750 учнів.

Ще один важливий фактор: в умовах спаду економіки зменшилася кількість роботодавців, що надають замовлення на підготовку робітничих кадрів та забезпечують учнів робочими місцями для проходження виробничої практики і працевлаштування. Проте, з'явилася потреба у підготовці робітничих кадрів нового формату, які отримують робітничі професії дотичні до військових спеціальностей, а це потребує організаційних змін як типу навчальних закладів, так і змісту професійної підготовки.

Із **01.01.2015 р.** була сформована єдина мережа закладів професійно-технічної освіти, до якої входило **30** закладів профтехосвіти різних форм і типів, що фінансуються із місцевого бюджету через субвенції державного бюджету. *(слайд 9: типи навчальних закладів).*

Внаслідок детального аналізу контингенту навчальних закладів, напрямів професійної підготовки, перспектив розвитку галузей економіки столиці, вивчення запитів роботодавців Управлінням професійної освіти ДОНМС було запропоновано **4** варіанти оптимізації закладів профтехосвіти. *(слайд 10: зміна мережі ПТНЗ)*

Протягом березня – травня 2015 року за ініціативою Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київради (КМДА) та підтримки Міністерства освіти і науки України розпочався процес створення сучасних професійних навчальних закладів нового типу: **8 ПТНЗ** реорганізовано у **3** регіональні центри професійної освіти та **перший в Україні** професійний коледж із посиленою військовою та фізичною підготовкою.

При цьому враховано вимоги статей 104-107 Цивільного кодексу України, статті 59 Господарського кодексу України, статей 32,40,42-44 Кодексу законів про працю України, статей 7 і 18 Закону України «Про професійно-технічну освіту», статті 6 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», інших нормативно-законодавчих актів та пропозиції проекту Закону «Про професійну освіту». У процесі створення знаходяться: *(слайд 11-12: назва нових закладів професійної освіти та процес оптимізації)*

- **Державний начальний заклад «Київський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою», який створено шляхом**

реорганізації (приєднання) Київського професійного ліцею «Авіант» до Міжрегіонального вищого професійного училища зв'язку м. Києва;

- **Київський професійний центр інформаційних технологій, поліграфії та дизайну**, створено шляхом реорганізації (приєднання) Київського вищого професійного училища сервісу і дизайну до Київського вищого професійного поліграфічного училища;

- **Київський професійний центр технологій та дизайну**, створено шляхом реорганізації (приєднання) Київського професійного ліцею сфери послуг до Державного професійно-технічного навчального закладу «Київське вище професійне училище технологій та дизайну виробів із шкіри»;

- **Державний начальний заклад «Київський центр професійно-технічної освіти»**, створено шляхом приєднання Київського професійного ліцею «Політехнік» до Державного навчального закладу «Київський професійний електромеханічний ліцей».

Очікувані результати оптимізації: *(слайд 13: очікувані результати оптимізації)*

- Нові навчальні заклади мають потужну матеріально-технічну базу для збільшення контингенту учнів, так як при об'єднанні до більш «розкручених» та популярних у молоді навчальних закладів були приєднані ПТНЗ із меншим контингентом учнів.
- Акумуляовано перспективні адміністративні кадри та творчий педагогічний потенціал, при цьому скорочено мінімальну кількість штатних одиниць персоналу.
- Розпочата робота зі створення інтегрованих навчальних планів та програм з нових професій та для навчання за програмами з посиленою військово-професійною та фізичною підготовкою відповідно до запитів Міністерства оборони України.
- Досягнуто певного економічного ефекту: внаслідок скорочення 23 штатних одиниць зекономлено близько **700 тис. грн.** державних коштів.
- Навчальні заклади II атестаційного рівня (ліцеї) перейшли на більш високий III атестаційний рівень (центри професійної освіти), тому мають право здійснювати підготовку висококваліфікованих робітників (У-УІ розряд) та надавати освітні послуги освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», що відповідає вимогам роботодавців.
- Матимемо перший в Україні досвід створення навчальних закладів нового типу, експериментальну методологію оновлення змісту освіти відповідно до потреб економіки та запиту ринку праці.

Перспективи процесу оптимізації закладів освіти: *(слайд 14: перспективи оптимізації)*

1. Продовжується робота **міжнародного проекту «PRIME»**, метою якого є не лише оптимізація мережі навчальних закладів професійно-технічної освіти України, а й надання рекомендацій щодо імплементації Закону України «Про вищу освіту» в розділі входження навчальних закладів, що зараз перебувають у статусі ВНЗ I-II рівня акредитації, до сфери професійної освіти. Необхідно здійснити детальний аналіз контингенту, напрямів підготовки та обсягів освітніх послуг, що надаються за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, та визначити подальшу освітню траєкторію цих навчальних закладів. Процес оптимізації у цій галузі освіти є безповоротній.
2. Прийняття Закону України «Про освіту» та «Про професійну освіту» передбачає впровадження нових стандартів організації навчання впродовж життя, забезпечення профільного, допрофесійного навчання як в структурі загальноосвітніх навчальних закладів, так і в системі професійної освіти. Це стане передумовою для оптимізації і профілізації загальноосвітніх навчальних закладів.
3. Визначення перспективних напрямів розвитку столиці України призведе до зміни економічних потреб м. Києва у кваліфікованих робітничих кадрах. Вивчення запитів ринку праці, які проводить Київський міський центр зайнятості, свідчить про зменшення попиту на традиційні професії для галузі машинобудування, будівництва, і зростання попиту на професії сфери побутового обслуговування, автосервісу, туризму, торгівлі та ресторанного сервісу. Це потребує з одного боку перегляду переліку робітничих професій, за якими здійснюється навчання в закладах професійної освіти, упровадження нових професій, основаних на компетенція та широкій інтеграції, а з іншого - збереження унікальних творчих профільних професій, особливо художнього спрямування, народного промислу тощо. Тому процес оптимізації закладів професійної освіти буде продовжено задля створення комфортних умов як для розвитку особистості, так і для задоволення потреб економіки столиці. **Тому слова «оптимізація» не варто боятися, треба лише виважено і об'єктивно приймати рішення щодо її доцільності.**